

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะ เป็นการเสนอผลสรุปของการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนการอภิปราย และข้อเสนอแนะตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัยโดยสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียน ประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 333 คน ครูวิชาการจำนวน 333 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 666 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแยกเป็น

- 2 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามคืนโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง บางส่วน การวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 666 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 536 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.48

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จากผู้บริหาร และครูวิชาการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการ จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จากผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีอายุระหว่าง 31-50 ปี ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นระยะเวลา 5-10 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.2 ครูวิชาการส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รับผิดชอบในตำแหน่งครูวิชาการเป็นระยะเวลา 5-10 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และเคยเข้ารับการอบรมร้อยละ 50.00

2. การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

2.1 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนจัดตามลำดับ
จากส่วนมากไปหาส่วนน้อย ปรากฏดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแนะนำ
2. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน
3. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ
4. การสังเกตการสอน
5. การนิเทศการสอนในชั้นเรียน
6. การสนทนาทางวิชาการ
7. การระดมความคิด
8. การศึกษาดูงาน
9. การประชุมนิเทศ
10. การประชุมปฏิบัติการ
11. การอบรม
12. การจัดนิทรรศการ
13. การสัมมนา
14. การสาธิตการสอน
15. การเขียนเอกสารและบทความทางวิชาการ
16. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.2 การเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ

การกำหนดนโยบายหรือจุดประสงค์ โรงเรียนส่วนใหญ่คำนึงถึง
ปัญหาของโรงเรียนที่ต้องการแก้ไขเป็นหลักสำคัญอีกทั้งความสอดคล้องกับนโยบายของ
โรงเรียนควบคู่กันไปด้วย

การเตรียมการด้านบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการชี้แจงให้
บุคลากรเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน และให้ความรู้ ความเข้าใจ
เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศแก่คณะครูในโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ให้คณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาของโรงเรียนเพื่อใช้ในการวางแผนจัดทำโครงการนี้เทศโดยผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการคือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการ ส่วนศึกษานิเทศก์จังหวัดมีบทบาทน้อยมาก

การจัดบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการนี้เทศ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมตามระดับชั้นที่สอน ส่วนจัดเฉพาะบุคลากรที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมีเป็นส่วนน้อย

การเลือกกิจกรรมการนี้เทศ โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมโดยคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน และปัญหาของโรงเรียนเป็นหลัก ส่วนเลือกตามความต้องการของครูในโรงเรียนมีเป็นส่วนน้อย

ด้านงบประมาณ โรงเรียนบางโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการ เช่น จัดสร้างเครื่องมือการนี้เทศ และจัดหาเอกสารตำราเกี่ยวกับการนี้เทศมาให้คณะกรรมการในโรงเรียนศึกษา ส่วนจะนำเงินมาจัดอบรมแก่คณะกรรมการก่อนการดำเนินงานมีเป็นส่วนน้อยมาก

การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนส่วนใหญ่ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมาสนับสนุนการดำเนินงาน และนิเทศติดตามโครงการ

2.3 การดำเนินการจัดกิจกรรมการนี้เทศ

ในการดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานตามโครงการแก่คณะกรรมการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะคอยให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการอย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังมีครูวิชาการคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน มีโรงเรียนเป็นส่วนน้อยที่ผู้บริหารไม่กำกับดูแล โดยปล่อยให้เป็นที่ของผู้นี้เทศที่ได้รับมอบหมายหรือหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ดำเนินการเอง

การประเมินผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการ

การนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธี สอบถามคณะครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยมีครูวิชาการคอยดูแลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคที่ อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งมีเครื่องมือการนิเทศติดตามคือ แบบบันทึกการ นิเทศติดตามการปฏิบัติงาน ส่วนการใช้แบบสอบถามแก่ผู้ปฏิบัติงานมีเป็นส่วนน้อย

2.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ผู้ดำเนินการประเมินผลส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู วิชาการ ซึ่งโรงเรียนจะกำหนดระยะเวลาการประเมินผลไว้ 3 ระยะ คือ ประเมินการเตรียม การดำเนินงาน โดยการสอบถามคณะครูในโรงเรียนเกี่ยวกับความพร้อมในด้านต่างๆ ประเมินระหว่างการปฏิบัติงาน โดยสอบถามคณะครูเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมา ประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน โดยสังเกตการปฏิบัติงานของครูภายหลังได้รับการนิเทศ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลคือ แบบบันทึกการปฏิบัติงาน ส่วนการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการประเมินผลมีเป็นส่วนน้อย

2.5 การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธี ให้คณะครูร่วมอภิปราย เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานแล้วนำข้อมูลมา ปรับปรุงการดำเนินงานในครั้งต่อไป

3. ปัญหาในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

3.1 ปัญหาการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบคือ บุคลากรมี ความสอนและงานประจำมากเกินไปเนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนมีน้อย อีกทั้งยังขาดผู้ที่มีความสามารถด้านการวางแผนมาร่วมงานด้วย

ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาที่ โรงเรียนส่วนใหญ่พบคือ ห้องปฏิบัติงานและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

ปัญหาด้านงบประมาณ โรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณไม่เพียงพอ

3.2 ปัญหาการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ในการดำเนินการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศ

ติดตามการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะผู้นิเทศ มีงานที่ต้องรับผิดชอบมากจนไม่มีเวลามาดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งบุคลากรปฏิบัติงานกันไม่จริงจัง และขาดการประสานงานที่เป็นระบบ

3.3 ปัญหาการประเมินผล

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับ ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขาดเครื่องมือวัด และประเมินผลที่มีคุณภาพ

3.4 ปัญหาการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในด้านเทคนิค และวิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบใหม่ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษามายาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมการนิเทศ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกมาปฏิบัตินั้นได้แก่ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นวิธีการนิเทศที่พัฒนาบุคคลากรอย่างมีแบบแผนโดยมีการดำเนินการที่จุดปฏิบัติงานของบุคคลากร ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทางได้ นับว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคลากรในโรงเรียน และผู้นิเทศควรต้องปฏิบัติให้สม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วย

รองลงมาคือการประชุมก่อนเปิดภาคเรียนกิจกรรมนี้โรงเรียนมักนำมาใช้ในการเตรียมการด้านต่างๆ และปรับความคิดเห็นของบุคคลากรให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อที่จะปฏิบัติงานได้ทันในวันเปิดเรียน นับว่าเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนควรจะมีการดำเนินการในทุกภาคเรียน

การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ การสังเกตการสอน และการนิเทศการสอนในชั้นเรียน เหล่านี้ก็เป็นกิจกรรมการนิเทศที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลากรเช่นเดียวกัน เพียงแต่ก่อนการดำเนินการผู้บริหารโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้นิเทศและคณะ

ครูเป็นอย่างดี อีกทั้งต้องสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้ตรงกัน จึงจะทำการดำเนินการนิเทศประสบผลสำเร็จ

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนจัดนั้นจะสอดคล้องกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักวิชาการหลายท่าน เช่น ฉลอง ปิ่นทอง (2527), นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ และคณะ (2525), แฮร์ริส (Harris, 1963) ได้เสนอไว้ว่า กิจกรรมการนิเทศดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ควรนำมาดำเนินการจัดในโรงเรียน ส่วนการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นมีโรงเรียนที่จัดเป็นส่วนน้อยมาก แต่ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมนี้มีประโยชน์มากในการค้นหาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียน ดังนั้นทางโรงเรียนควรมีการประสานงานกับบุคลากรภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีความรู้ด้านการวิจัยมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแก่คณะครูในโรงเรียน เพื่อที่จะได้มีการปฏิบัติกิจกรรมนี้มากยิ่งขึ้น

การเขียนเอกสารทางวิชาการก็เช่นเดียวกันคือ ถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดและเอกสารตำราทางวิชาการเพียงพอที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนศึกษาค้นคว้า ก็ควรที่จะสนับสนุนให้ปฏิบัติกิจกรรมนี้เพราะจากตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการนิเทศและประสบการณ์ที่ได้รับนั้นแฮร์ริส (Harris, 1963) ได้เสนอไว้ว่า กิจกรรมการเขียนจะทำให้ปฏิบัติเกิดประสบการณ์ในระดับสูง

การเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ

จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จะคำนึงถึงปัญหาของโรงเรียนเป็นหลักสำคัญ อีกทั้งยังคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนควบคู่กันไปในการที่โรงเรียนนำสภาพปัญหามาเป็นตัวกำหนดในการวางแผนการจัดกิจกรรมการนิเทศนั้น นับว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญยิ่งที่นำมาประกอบการตัดสินใจวางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายใน อย่างไรก็ตามการสำรวจปัญหาของโรงเรียนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่เพียงพอ ทางโรงเรียนควรต้องดูสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้วย เช่น สภาพท้องถิ่น และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของสังคม ทั้งนี้เพื่อจะได้วางแผนและกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพดังกล่าว

การเตรียมการด้านบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการชี้แจงให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเกี่ยว

กับการจัดการนิเทศ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของพันธราวุธ ศรีแก้ว (2535) ซึ่งได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมให้แก่ครูและผู้นิเทศว่า ก่อนการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนควรต้องมีการเตรียมความพร้อมให้แก่คณะครูและผู้นิเทศ โดยการเผยแพร่แนวความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อให้ครู และผู้นิเทศเกิดความต้องการและเห็นความสำคัญของการนิเทศ แต่อย่างไรก็ดีผู้วิจัยเห็นว่าก่อนการดำเนินงาน โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศให้คณะครูด้วย ซึ่งอาจทำได้ดังนี้วิธีแรก ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ก็จัดประชุมทำความเข้าใจกับคณะครู โดยจัดประชุมเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง เพื่อชี้แจง และเพิ่มพูนความรู้เรื่องการนิเทศภายในให้แก่คณะครูวิธีที่ 2 ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ก็จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และได้สัมผัสกับสภาพการณ์จริง

การจัดบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรม จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมตามระดับชั้นที่สอน ซึ่งก็เป็นรูปแบบการจัดที่ดีเพราะสะดวกต่อการดำเนินการจัดทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนทำให้คณะครูมีความรู้สึกว่าจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน การแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก็เป็นไปอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ทางโรงเรียนควรหารูปแบบใหม่ๆ มาดำเนินการบ้าง เช่นการจัดบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมตามกลุ่มประสบการณ์ หรือบุคลากรที่มีปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อการจัดกิจกรรมจะได้มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาบุคลากรไปในทางเดียวกัน หรืออาจปฏิบัติเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กๆ ตามความจำเป็นก็ได้ ทั้งนี้เพราะขนาดและลักษณะของกลุ่มผู้รับการนิเทศจะมีผลต่อประสบการณ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรดังที่แฮร์ริส(1963)ได้กล่าวไว้

การเลือกกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมโดยคำนึงถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเป็นสำคัญ ในการนำเอาปัญหาและความต้องการของโรงเรียนมาเป็นตัวกำหนดในการเลือกกิจกรรมนับว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะเลือกหรือกำหนดประเภทของกิจกรรมการนิเทศนั้น อย่างไรก็ตามในการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ทางโรงเรียนยังต้องพิจารณาถึงตัวกิจกรรมด้วยว่ากิจกรรมที่นำมาจัดนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรหรือผู้รับการนิเทศในด้านใดบ้าง สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนหรือไม่เพียงไร เพราะกิจกรรมการนิเทศแต่ละประเภทนั้นจะตอบสนองต่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน

ดั่งที่แฮร์ริส(1963)ได้เสนอไว้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเลือกกิจกรรมการนิเทศ

สำหรับการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งนับว่าผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของหน่วยงานบังคับบัญชาชั้นต้นทั้งนี้เพราะ สปอ. จะรู้สภาพและปัญหาของโรงเรียนดีกว่าหน่วยงานอื่นเพราะเป็นหน่วยงานบังคับบัญชาชั้นต้นที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานได้สะดวกกว่าหน่วยงานอื่นๆ

ปัญหาในการเตรียมการจัดกิจกรรมการนิเทศ ส่วนใหญ่มีปัญหากับงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดขึ้นกับการดำเนินงานเกือบทุกแห่ง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ทางโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเช่น หน่วยงานนิเทศก์จังหวัด และหน่วยงานนิเทศก์อำเภอ เพื่อขอเงินสนับสนุนด้านการนิเทศภายในโรงเรียน หรือโรงเรียนอาจประสานสัมพันธ์และขอความร่วมมือกับชุมชนหรือกรรมการการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนงานพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งควรได้รับการสนับสนุน นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหากับสถานที่ดำเนินการนิเทศ คือโรงเรียนมีสถานที่ไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานบางกิจกรรมต้องการสถานที่ที่มีความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน เช่นการอบรมสัมมนาซึ่งทางโรงเรียนต้องบริหารการเข้าสถานที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือติดต่อขอความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สปอ. เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าสถานที่ดำเนินการ

ส่วนปัญหาด้านบุคลากรโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหากรณีนี้ มีข้อสังเกตตรงที่ว่าคณะครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งการจัดอบรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นมักจัดอบรมให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ และผู้บริหารมักไม่นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้แก่ครูในโรงเรียนจึงทำให้ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมการนิเทศได้อย่างเต็มที่นั่นก็เป็นภาระสำคัญที่ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำทางการนิเทศจะต้องควบคุมดูแลและบริหารเวลาให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เพราะความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้ ดั่งที่ มาร์ค, สตูปส์ และคิง สตูปส์ (Marks, Stoops and King Stoop, 1971) กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นบริการที่ทำเป็นทีม และอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน และต้องอยู่ใน

ความรับผิดชอบของผู้บริหาร" และวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ยังได้กล่าวไว้อีกว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การทำงานของผู้บริหารที่ทำงานร่วมกับครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้" นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และอยู่ในชนบท บุคลากรประจำโรงเรียนมีน้อย จึง ทำให้ไม่สะดวกต่อการดำเนินการ ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมหาพยายามหาวิธีการหรือกิจกรรมนิเทศที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้กับบุคลากรจำนวนน้อย และ เกิดประสิทธิภาพซึ่งมีหลายกิจกรรมทำให้โรงเรียนเลือกปฏิบัติตามความเหมาะสมกับสภาพ ของโรงเรียนดังได้กล่าวไว้แล้วเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมการนิเทศ

การดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศ

จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมการนิเทศผู้บริหารโรงเรียน และ ครูวิชาการเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ดังนั้นการที่ผู้บริหารและครู วิชาการมีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน ซึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ บุคลากรมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรมีความตื่นตัวทาง วิชาการ และนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ แต่จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูวิชาการที่ได้รับการอบรมยังอยู่ในเกณฑ์น้อย โดยเฉพาะครูวิชาการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนเพียงร้อยละ 50.00 เท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าผู้บริหารและครูวิชาการได้รับการอบรมทุกคน โอกาสที่จะ ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพก็จะเป็นไปได้มากซึ่งน่าจะเป็นข้อสังเกตของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

สำหรับการกำกับดูแลการปฏิบัติงานในระหว่างดำเนินการนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการจะคอยให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด นับว่าเป็นสิ่งที่ผู้นิเทศควร กระทำเป็นอย่างยิ่งกับผู้รับการนิเทศเพราะเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ ความมั่นใจ และ ความรู้สึกลดความวิตกกังวลของครูในการปฏิบัติงานและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ อีกทั้งยังทำให้ครูมีความรู้สึกที่ดีต่อการนิเทศมากขึ้นด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงตามหลักการ นิเทศการศึกษาของฟรานเซท (Franseth, 1961) ที่ว่า "การนิเทศการศึกษาที่ดี

ต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง อีกทั้งช่วยและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู ทำให้ครูรู้สึกว่าจะช่วยให้เขาพบวิธีที่ดีในการทำงาน"

ส่วนปัญหาในการดำเนินการ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานซึ่งเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นิเทศมีงานมากเกินไป จนไม่มีเวลามาดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งบุคลากรปฏิบัติงานกันไม่จริงจัง จึงเป็นข้อสังเกตสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้นิเทศภายในโรงเรียนในการทบทวนการดำเนินการตามโครงการ การมอบหมายงาน และที่สำคัญการบริหารเวลาต้องพยายามทำให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วย

การประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการประเมินผลการจัดกิจกรรมการนิเทศ โดยผู้บริหารและครูวิชาการเป็นผู้รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียน ซึ่งการประเมินผลส่วนใหญ่จะดำเนินการเมื่อเสร็จสิ้นโครงการมากกว่าดำเนินการประเมินผลการเตรียมการซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวอาจทำให้ผู้นิเทศไม่ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการเตรียมการและการดำเนินการ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากโรงเรียนสามารถทำการประเมินผลการเตรียมการและการดำเนินการจัดกิจกรรมทุกครั้ง จะช่วยให้ค้นพบข้อจำกัดและข้อมูลอื่นๆ ในอันที่จะช่วยปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศ ให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ส่วนปัญหาในการประเมินผลนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหา โดยปัญหาที่พบได้แก่ขาดการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งขาดเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ จากผลการวิจัยที่กล่าวข้างต้นว่าผู้นิเทศมักมีงานประจำ และงานที่ได้รับมอบหมายมากเกินไป จึงไม่มีเวลามาดำเนินการให้ต่อเนื่องได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าหากผู้นิเทศโดยเฉพาะผู้บริหารมีเวลาไม่เพียงพอที่จะมาดำเนินการ ก็สามารถมอบหมายให้คณะครูหรือผู้รับผิดชอบโครงการ หรือหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่มีความสามารถมาดำเนินการแทนได้ ส่วนเครื่องมือวัดและประเมินผลนั้น ทางโรงเรียนควรประสานงานกับบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานนิเทศจังหวัด และหน่วยงานนิเทศอำเภอ หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านเครื่องมือวัดและประเมินผลมาให้ความรู้ และแนะนำเกี่ยวกับการสร้าง

เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียนได้

การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีให้คณะกรรมการอภิปรายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญตอนหนึ่งในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น การให้ครูร่วมอภิปรายและระดมความคิดเห็นนั้นจัดว่าเป็นกิจกรรมที่แฮร์ริส(1975) ได้เสนอไว้เพื่อใช้แก้ปัญหามาปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ เพราะผู้บริหารจะได้ความคิดและข้อเสนอแนะต่างๆจากการร่วมอภิปรายและระดมความคิดเห็นของคณะครูในโรงเรียนซึ่งนับว่ามีคุณค่ายิ่งในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

ส่วนปัญหาในด้านการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศที่พบคือ ขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีดำเนินการแบบใหม่ๆซึ่งปัญหานี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งผู้บริหารและครูวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องพยายามศึกษาหาความรู้และรูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรม อาจจะศึกษาจากเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความหรือวารสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันมีมาก ที่จะให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ประกอบกับผู้นิเทศต้องพยายามกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนมีความคิดที่อยากพัฒนาตนเอง เพราะการที่จะให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความต้องการในการพัฒนาและความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย ด้วยความพร้อมเพรียง เต็มใจ และตั้งใจปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรจัดให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน ได้รับการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ดี ในอันที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติในโรงเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประสานงานกับศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ เพื่อดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ให้แก่คณะครูในโรงเรียนโดยเฉพาะครูวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ควรได้รับการอบรมทุกคน เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประสานสัมพันธ์กับกรรมการการศึกษาท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือและงบประมาณในการสนับสนุนงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน
4. ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนควรร่วมกันวางแผนการนิเทศ เพื่อที่จะได้ดำเนินการนิเทศให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี
5. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้คณะครูยอมรับซึ่งกันและกัน ตลอดจนทำการนิเทศกันเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลการจัดการนิเทศภายในดีเด่น สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ